

Krakowska edukacja: nowy rok szkolny i kolejne wyzwania

2018-09-06

Z wyzwaniami, które w oświacie przynosi początek września, mierzyć się muszą nie tylko uczniowie i nauczyciele, ale także samorządy - szczególnie wtedy, gdy system kształcenia podlega reformie. Priorytetem polityki edukacyjnej Krakowa w epoce zmian jest sprostanie nowym wymaganiom systemowym, a jednocześnie zapewnienie uczniom i nauczycielom komfortowych warunków nauki i pracy. Miasto prowadzi więc działania mające na celu przygotowanie szkół na tzw. podwójny rocznik i wdrożenie II etapu reformy, a jednocześnie stale dba o podnoszenie poziomu kształcenia ogólnego i zawodowego, rozwijanie innowacyjnych projektów i wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych.

Z roku na rok w Krakowie rosną wydatki na oświatę, a wraz z nimi odsetek wskazujący, ile miasto dopłaca do tych zadań z własnego budżetu. W 2018 r. Kraków dysponuje budżetem w wysokości około 5 mld 581 mln zł. Wydatki na zadania oświatowe stanowią kwotę 1 mld 481 mln zł. Subwencja oświatowa, czyli środki, którymi władza centralna zasila gminne budżety edukacyjne, nie pokrywa w całości wydatków w tej sferze. W 2018 r. Kraków dostanie w ramach subwencji 863 mln 677 tys. zł. Aby sprostać potrzebom w obszarze edukacji, miasto dołoży z własnego budżetu kwotę pokrywającą 39,44% wydatków na zadania oświatowe.

W tegorocznym budżecie Krakowa na **inwestycje programowe** związane z infrastrukturą oświatową (w tym przyszkolnymi obiektami sportowymi) zaplanowano ok. 129,18 mln zł (84,15 mln zł w programie Oświata i Wychowanie oraz 45,03 mln zł w programie Sport i Rekreacja). Najważniejsze z nich to tworzenie nowych miejsc przedszkolnych, w tym budowa 4-oddziałowego przedszkola oraz adaptacja szkoły podstawowej na potrzeby równie dużego przedszkola. Organizowaniu nowych przedszkoli miejskich towarzyszy skuteczna polityka dotacyjna, polegająca na zwiększeniu dotacji dla publicznych przedszkoli niesamorządowych w okresie od stycznia 2016 r. do marca 2018 r. ze 100% do 115%, a od kwietnia 2018 r. - do 120%. Dzięki tej zachęcie finansowej w okresie od stycznia 2014 r. do maja 2018 r. liczba dotowanych przedszkoli publicznych wzrosła z 18 do 75, a liczba miejsc zwiększyła się o ok. 4,5 tys.

Miasto prowadzi też szeroko zakrojony **projekt termomodernizacji** - obejmie on prawie 30 jednostek, głównie szkoły podstawowe i przedszkola. Równolegle trwa rozbudowa, adaptacja i modernizacja niektórych szkół i placówek - prace o takim charakterze wykonywane są w prawie 40 jednostkach. Ich celem jest zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu nauki. Budowa sal gimnastycznych i hal sportowych, tworzenie, rewitalizacja i modernizacja boisk przyszkolnych - to również ważne inwestycje, ponieważ na tych obiektach dzieci i młodzież rozwijają swoje talenty sportowe i korzystają z bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych.

Na rozwój tej ostatniej Kraków kładzie duży nacisk - **bezpłatne pozalekcyjne zajęcia** sportowe i rekreacyjne organizowane są na samorządowych obiektach, w ramach miejskich programów sportowych. Aktualnie realizowanych jest 15 takich stałych programów, obejmujących m.in. takie dyscypliny, jak: piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, lekkoatletyka, karate, tenis ziemny, koszykówka, narciarstwo, snowboard, rugby, taniec. Na szczególną uwagę zasługują Krakowska Olimpiada Młodzieży oraz Akademia Przedszkolaka. Od 2010 roku liczba miejskich programów

sportowych zwiększyła się trzykrotnie, a liczba osobowejść w 2017 roku wyniosła 309 393. Ofertę bezpłatnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży uzupełniają stałe zajęcia organizowane przez miejskie jednostki – Międzyszkolne Ośrodki Sportowe: Kraków-Wschód i Kraków-Zachód, jak również Krakowski Szkolny Ośrodek Sportowy (ponad 15 sekcji, w tym: lekkoatletyczna, gimnastyki korekcyjnej i artystycznej, tańca towarzyskiego, tenisa, łyżwiarstwa, pływania oraz zespołowych gier sportowych). Zajęcia są bezpłatne i dostosowane do poziomu zaawansowania uczestników, a prowadzą je wykwalifikowani nauczyciele-trenerzy.

W ostatnim czasie uwaga mediów i opinii publicznej przeniosła się z edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej na sytuację edukacyjną starszych uczniów, a dokładnie na rok 2019, kiedy do liceów pójść ostatni absolwenci gimnazjów oraz pierwsi absolwenci ośmioklasowych już szkół podstawowych, czyli **tzw. podwójny rocznik**. To efekt rządowej reformy edukacji. Mówi się, że kumulacja uczniów uczących się w starym i nowym systemie spowoduje, że zabraknie miejsc w rekrutacji do szkół ponadpodstawowych. Aby zapobiec ewentualnym problemom, Kraków już jesienią 2016 r. rozpoczął przygotowania do rekrutacji do szkół ponadpodstawowych na rok szkolny 2019/2020.

Podczas konsultowania założeń do projektu sieci szkół miasto przedstawiło propozycję przekształcenia niektórych gimnazjów w licea ogólnokształcące – właśnie po to, aby **zwiększyć ofertę edukacyjną**. Warto zauważyć, że liczba miejsc, którymi dysponują krakowskie samorządowe szkoły ponadgimnazjalne / ponadpodstawowe, jest wystarczająca, by uniknąć negatywnych skutków spodziewanej kumulacji roczników. Od 2007 roku liczba uczniów w liceach samorządowych spadła o 5700, mają one zatem spory potencjał rekrutacyjny. Ponadto 12 liceów funkcjonowało w zespołach szkół z gimnazjami – wygaszane gimnazja zwalniają miejsce dla oddziałów liceów ogólnokształcących. Powstały też 4 nowe samorządowe licea ogólnokształcące (z gimnazjów). Ponadto stale zwiększa się liczba miejsc w liceach niesamorządowych publicznych. Szkoły techniczne co roku dysponują miejscami. Dodatkowo w Krakowie wszystkie samorządowe szkoły techniczne (technika i branżowe szkoły I stopnia) funkcjonują w zespołach szkół, co stwarza komfortowe warunki do elastycznych decyzji w zakresie planowania oddziałów technikum lub branżowej szkoły I stopnia.

Jakie jeszcze **inne wyzwania** związane z reformą edukacji stoją przed samorządem? Przede wszystkim wdrożenie drugiego jej etapu: przekształcenie 50 samorządowych liceów z 3-letnich w 4-letnie i 24 samorządowych techników z 4-letnich w 5-letnie, założenie szkół branżowych II stopnia oraz określenie zawodów, w których odbywać się będzie kształcenie w poszczególnych szkołach. Konieczne jest także przekształcenie zespołów szkół, w których dotychczas funkcjonowały gimnazjum i liceum, w licea ogólnokształcące.

W kontekście reformy edukacji wiele mówi się też o **zmianowości** w szkołach. Przepisy definiują ją jako stosunek liczby oddziałów klas do liczby pomieszczeń, w których są prowadzone zajęcia dydaktyczne. Przykładowo, jeżeli w szkole są 24 sale lekcyjne i 24 oddziały klas (po 3 oddziały każdej klasy), wtedy współczynnik zmienności wynosi 1 (szkoła pracuje na jedną zmianę). W tym sensie, jeżeli współczynnik ten przekracza 1, ale jest niższy niż 2, nie mamy do czynienia z dwuzmiennością. Rozpoczynanie nauki później niż o godzinie 8 nie jest jeszcze pracą na dwie zmiany. W roku szkolnym 2017/2018 na 110 szkół podstawowych w 25 współczynnik zmienności przekraczał wartość 1, co oznacza, że w tych szkołach liczba oddziałów przewyższała liczbę pomieszczeń. Nie oznacza to jednak, że klasy zaczynały zajęcia dopiero po południu. Zajęcia wychowania fizycznego odbywają się

na przykład w oddziałach międzyoddziałowych, a nawet międzyklasowych, podobnie jest z podziałami na grupy na językach czy informatyce. Warto zauważyć, że nie wszystkie szkoły podstawowe przekształcone z gimnazjów w pierwszym roku reformy otworzyły oddziały klas pierwszych (brak zainteresowania rodziców posłaniem do nich dzieci). Dlatego, w celu uniknięcia nadmiernie długiej pracy niektórych szkół, stosuje się rozwiązanie polegające na prowadzeniu zajęć poza siedzibą główną szkoły, w tzw. drugiej lokalizacji. Oddziały organizowane są np. w budynku innej szkoły samorządowej, w użyczonych pomieszczeniach. Należy podkreślić, że jest to rozwiązanie doraźne, ponieważ liczba lat kształcenia po reformie nie zmieniła się, a skoro oferta szkół zaspokajała przed reformą potrzeby, dodatkowe lokalizacje mogą nie być już potrzebne, gdy uczniowie skorzystają z oferty szkół podstawowych powstałych z przekształcenia gimnazjów.

We wszystkich samorządowych szkołach podstawowych w Krakowie funkcjonują **światlice**. Także w większości szkół podstawowych, które posiadają dodatkowe lokalizacje prowadzenia zajęć, organizowana jest opieka świetlicowa (na 9 szkół podstawowych w 6 z nich zorganizowano światlice także w innych lokalizacjach). Co roku godziny funkcjonowania świetlicy dostosowywane są do aktualnych potrzeb uczniów i rodziców. W Krakowie światlice najczęściej otwierane są od godz. 7.00, ale do niektórych szkół uczniów można przyprowadzać wcześniej. Światlice funkcjonują zwykle do godz. 17:00/18:00, ale pamiętać trzeba, że w wielu szkołach odbywają się zajęcia dodatkowe, które trwają do godz. 18:00/19:00.

Miasto odpowiada także na inne wyzwania związane ze zmianami przepisów na poziomie ustawowym. Przykładem jest likwidacja tzw. godzin karcianych, czyli rezygnacja przez ustawodawcę z 2 godzin zajęć dodatkowych tygodniowo w szkołach podstawowych, realizowanych przez każdego nauczyciela (wykreślono je z Karty Nauczyciela). Odpowiedzią krakowskiego samorządu jest **pilotażowe wdrożenie w miejskich szkołach podstawowych nowej formuły realizacji zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów** – będą je prowadziły miejskie młodzieżowe domy kultury. Rozwiązanie będzie testowane w roku szkolnym 2018/2019. Zostało wypracowane we współpracy z zespołem doradczym dyrektorów szkół podstawowych oraz dyrektorów młodzieżowych domów kultury. Przypomnijmy, że na terenie Gminy Miejskiej Kraków funkcjonuje 11 młodzieżowych domów kultury (dysponują one również bazą lokalową w Gołkowicach, Jaworkach, Choczołowie) oraz Szkolne Schronisko Młodzieżowe (zlokalizowane w dwóch budynkach w Krakowie oraz w Zakopanem). W stałych formach zajęć prowadzonych w MDK-ach uczestniczy ok. 16–17 tys. uczniów. Największą popularnością cieszą się zajęcia artystyczne (bierze w nich udział 57,88% uczestników zajęć stałych).